

ADHD ^[1]

Footnotes:

Uppdaterat 2021-03-18

SE2103165685

Tab:

Fakta ^[2]

Typiska symtom vid ADHD

De primära symtomen vid ADHD består av uppmärksamhetsstörning, hyperaktivitet och impulsivitet. Problemen hos förskolebarn med ADHD domineras oftast av deras överaktivitet. Barnen är ständigt i rörelse, de hoppar, springer och klättrar. Deras lek blir fort splittrad och samvaron med andra barn är ofta fylld av konflikter. Barnen har snabba humörsvängningar, och små frustrationer medför inte sällan utbrott. De är krävande för sina föräldrar genom att deras handlande är så impulsivt och oförutsägbart.

Barn, koncentrationssvårigheter och ADHD

I skolåldern ställs högre krav på att barn ska kunna koncentrera sig och slutföra sina arbetsuppgifter. Barn med ADHD har ofta koncentrationssvårigheter och därmed svårt att såväl lyssna som att uppfatta instruktioner. Även i skolåldern är det barnens överaktivitet som omgivningen oftast reagerar på. Många barn med ADHD är överaktiva, har svårt att sitta stilla och låter eller pratar mest hela tiden. De har svårt att planera och ta ansvar för sina handlingar utan låter istället ofta impulsen styra. En del barn med ADHD kan beskrivas som dagdrömmare. De sitter ofta i egna tankar, är inte riktigt närvarande i det som sker omkring dem och har mycket svårt att få något gjort.

Humörsvängningar och inlärningssvårigheter vanliga

Många barn med ADHD har också andra svårigheter som de kan behöva hjälp med. Det är vanligt med inlärningssvårigheter, inte minst läs- och skrivsvårigheter. En del barn får humörsvängningar och blir lätt arga eller frustrerade när det inte blir som de tänkt, och de hamnar ofta i konflikt. Många misslyckanden kan leda till besvikelser, ängslan och till och med depressiva symtom.

Sämre motorik med ADHD

Det är vanligt att barn med ADHD har en motorisk osäkerhet. Deras rörelser är dåligt samordnade, slängiga och oprecisa, barnet rör sig klumpigt, slår emot och tar i för hårt. ADHD kan förekomma hos barn med autism eller utvecklingsstörning. ADHD-symtomen minskar ofta med stigande ålder. Hos många vuxna finns dock symtomen kvar i någon form. Det är vanligt att överaktiviteten minskar och i stället ersätts av en inre rastlöshet.

Hur vanligt är ADHD hos barn?

Flera undersökningar har gjorts för att fastställa hur vanlig diagnosen ADHD är. Undersökningarna visar olika resultat, men som medeltal brukar anges att 3-6 % av alla barn i skolåldern har ADHD av olika svårighetsgrad. ADHD är 2-3 gånger vanligare hos pojkar än flickor.

Hur uppkommer ADHD?

Under åren har många teorier om orsakerna till ADHD framförts. I dag finns en samsyn om att ADHD är ett biologiskt betingat tillstånd. Men man vet att också sociala förhållanden kan ha betydelse för det enskilda barnets problem. De hjärnfunktioner som framför allt är påverkade är sådana som hämmar impulser och styr beteendet, samt funktioner som reglerar vakenhet och alerthet. ADHD börjar inte i vuxen ålder, däremot har symtomen ofta inte uppfattats som ADHD eller utretts förrän senare i livet.

Diagnos ^[3]

Hur ställs diagnosen ADHD?

Diagnosen ADHD ställs efter en noggrann utredning av olika yrkesgrupper, främst läkare med specialkunskaper och psykologer. Framför allt bygger en korrekt diagnos på omgivningens beskrivningar av barnets symtom och utveckling. I en utredning ingår även en bedömning av barnets motorik och eventuellt andra kroppsliga problem. Psykologiska undersökningar där man bedömer utvecklingsnivå samt funktioner som koncentrationsförmåga, språkutveckling och inlärningsförmåga är viktiga.

Barnets problem i en vardag med ADHD

Då ett barn har ADHD har det olika typer av problem i sina vardagsmiljöer. Därför är det viktigt att få uppgifter om hur barnet fungerar i sin omgivning, inte bara från dess föräldrar utan också från personal i barnomsorg och skola.

Hur diagnostiseras ADHD hos vuxna?

Att ställa diagnosen ADHD hos ungdomar och vuxna kräver kartläggning av de nuvarande svårigheterna, men också av de symtom som fanns redan i barndomen. Den informationen hämtas genom intervjuer med patienten och närstående. Det är också viktigt att ta reda på om någon annan psykisk eller kroppslig sjukdom ligger bakom personens ADHD-symtom, eller delar av problemen. Psykologtestning är värdefullt liksom i vissa fall även en funktionsbedömning av arbetsterapeut.

Behandling vid ADHD [4]

Behandling av ADHD

Det är viktigt att från början förstå att problemen vid ADHD inte beror på att barnet är oartigt eller uppfostrat. ADHD är ett funktionshinder. Den första delen av behandlingen går därför ut på att hjälpa personer omkring barnet att förstå detta. En god insikt i vad ADHD är och dess orsaker bidrar till att minska föräldrarnas skuld känslor och underlättar deras delaktighet i den fortsatta behandlingen. Den kunskapen är också viktig för till exempel partner, arbetsgivare och andra som står personen nära senare i livet.

Rådgivning, rutiner och stöd viktigt vid ADHD

De som finns nära barnet, i första hand i hemmet men efterhand också personal i skola eller barnomsorg, bör delta i en grundlig diskussion om vilken hjälp barnet behöver. Det finns skillnader från barn till barn men några förhållningssätt är viktiga för de allra flesta. Man bör se till att barnet får en trygg, förutsägbar och välstrukturerad vardag. Det är till exempel viktigt med rutiner för skolarbetet, enkla regler och överkomliga uppgifter. En varierad och strukturerad undervisning med täta pauser och korta inlärningspass underlättar barnets motivation för inläring.

ADHD kräver mycket av anhöriga

Det är önskvärt att också hemma skapa en lugn och strukturerad vardag med till exempel fasta mat- och sovttider. Det är viktigt att vara konsekvent – inte minst att berömma, uppmuntra och belöna när det finns grund till det. ADHD kräver mycket av de anhöriga. Alla med ADHD ska känna sig uppskattade och omtyckta – även om de ibland gör saker som man i omgivningen tycker illa om.

Anhöriga behöver också stöd vid ADHD

Ibland är belastningen på familjen så stor att man behöver insatser från socialtjänsten, till exempel i form av avlastning. Vissa barn med särskilt omfattande och komplexa funktionshinder kan ha rätt till stöd enligt LSS (Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade). I skolan behövs nästan alltid en tillrättalagd undervisning med en anpassad pedagogik och ofta specialpedagogiska insatser. I vuxenlivet kan "god man", arbetsförmedling och samordning av insatser från olika vård- och myndighetskontakter vara viktiga.

Läkemedel för behandling av ADHD

Det finns i dag omfattande erfarenheter av att läkemedelsbehandling av barn över 6 års ålder och ungdomar vid ADHD kan vara positivt i kombination med andra åtgärder. Förutsättning för en lyckad behandling med läkemedel är en korrekt ADHD-diagnos. Förståelse för barnet och dess svårigheter samt nödvändigt stöd ska finnas innan läkemedelsbehandling blir aktuellt. Det kan inte nog understrykas att medicinering inte ska vara den enda åtgärden och att icke-farmakologiska strategier ska prövas innan läkemedelsbehandling. Beslutet om behandlingen och dess omfattning bör fattas av en läkare med specialistkunskaper.

Medicinering mot ADHD:s kärnsymtom

Läkemedelsbehandling av barn med beteendeproblem är ofta föremål för debatt. Men det finns i dag omfattande kunskap om att läkemedel som stimulerar centrala nervsystemet kan vara ett sätt att behandla ADHD och dess kärnsymtom koncentrationssvårigheter, impulsivitet och överaktivitet. Utvärdering av läkemedelsbehandlingen och medicinering ska göras regelbundet.

Source URL: <https://www.novartis.se/vart-arbete/behandlingsomraden/adhd>

Links

- [1] <https://www.novartis.se/vart-arbete/behandlingsomraden/adhd>
- [2] <https://www.novartis.se/vart-arbete/behandlingsomraden/adhd#tab-1>
- [3] <https://www.novartis.se/vart-arbete/behandlingsomraden/adhd#tab-2>
- [4] <https://www.novartis.se/vart-arbete/behandlingsomraden/adhd#tab-3>